

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว22102

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เครื่องกลอย่างง่าย (3)

ครูผู้สอน

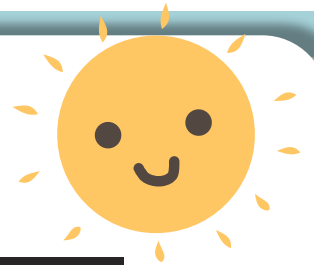
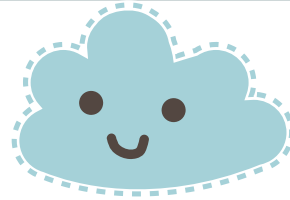
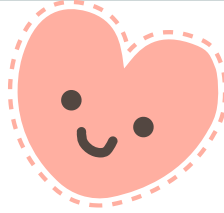
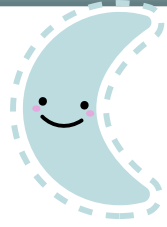
ครูเอกพงศ์

วิพลชัย

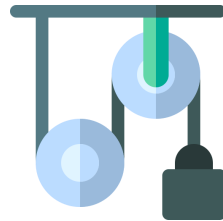

ครูอรรถชัย

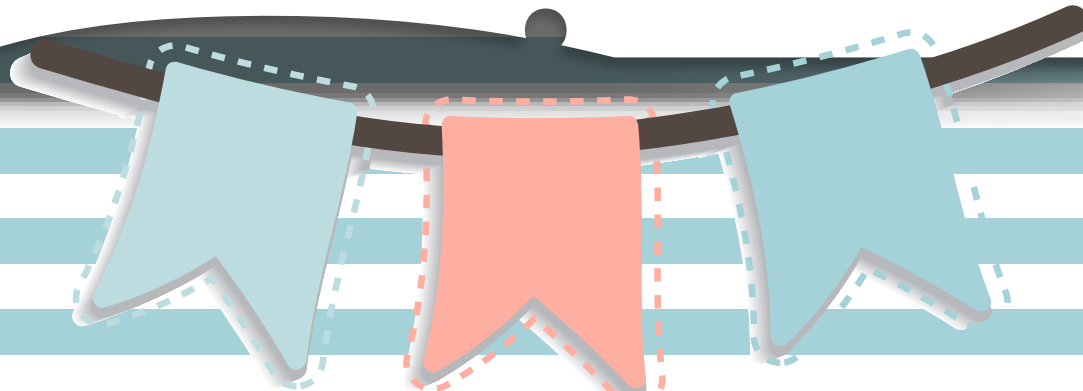
ศิริวัฒน์ศักดิ์นา

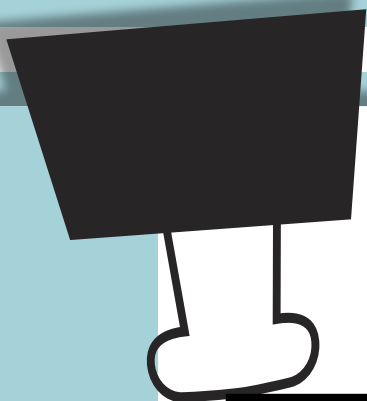

เครื่องกลอย่างง่าย (3)

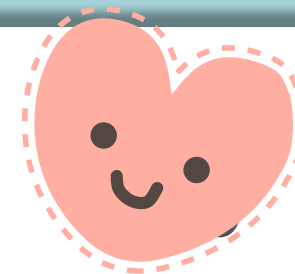

รอก

จุดประสงค์การเรียนรู้

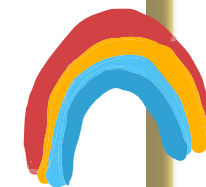
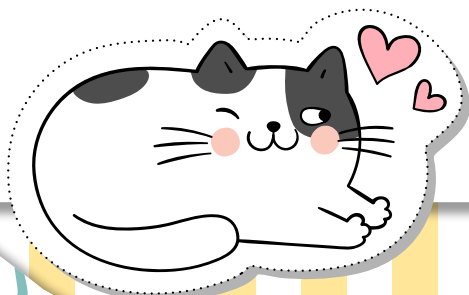
อธิบายหลักการทำงานของรอก
เดี่ยวตายตัวและรอกเดี่ยว
เคลื่อนที่ได้

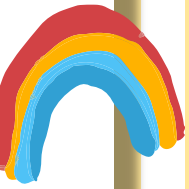
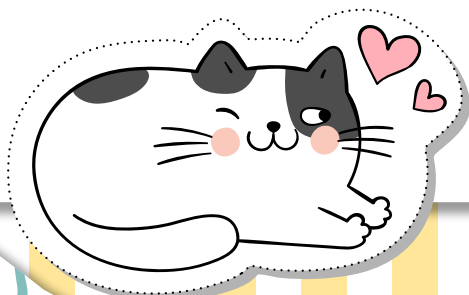

รอกทุกชนิดสามารถช่วยผ่อนแรง ถูกต้อง
หรือไม่ อย่างไร

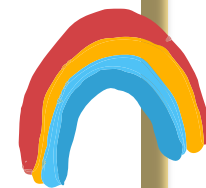
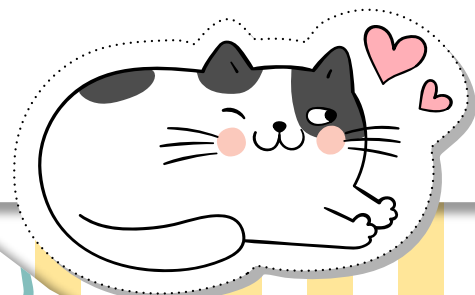
?

อุปกรณ์ใดยิ่งมีส่วนประกอบของรอกจำนวน
มากจะช่วยผ่อนแรงได้มาก ถูกต้องหรือไม่
อย่างไร

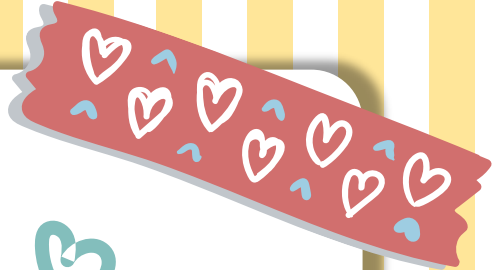
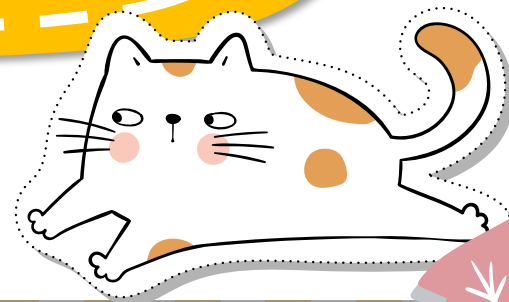

รอกที่มีขนาดรอกหรือล้อหมุนใหญ่ ช่วย
ผ่อนแรงได้มากกว่ารอกที่มีขนาดเล็ก
ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

กิจกรรมที่ 1

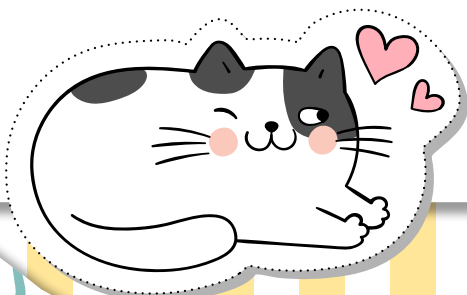
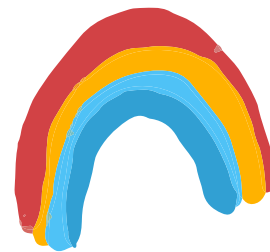
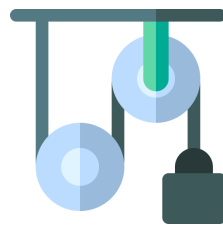

กิจกรรมที่ 1

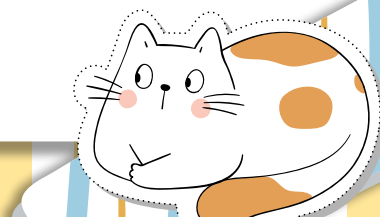
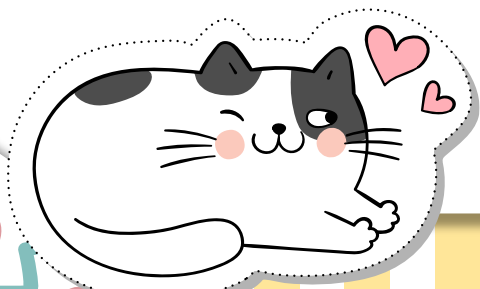
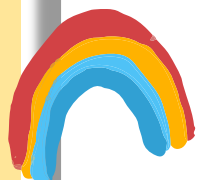
เครื่องกลอย่างง่ายทำงานอย่างไร

ตอนที่ 3

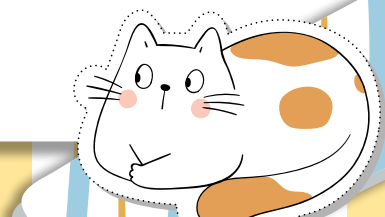
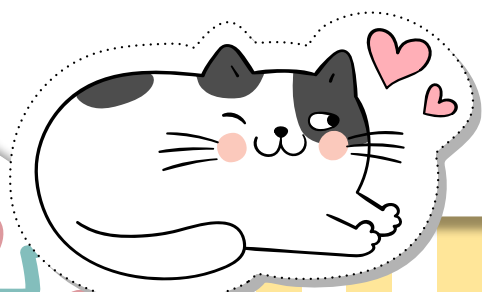
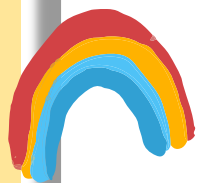
รอก

อ่าน จุดประสงค์ วัสดุและ
อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการกิจกรรม

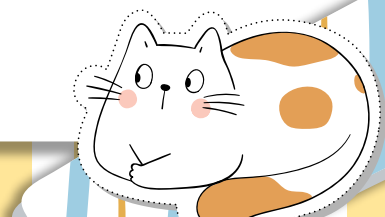
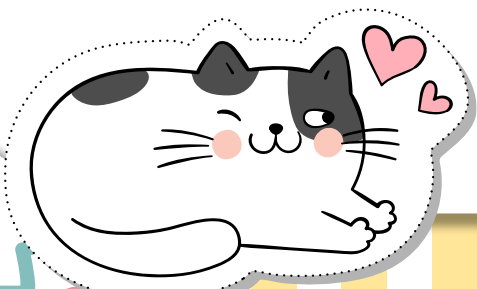

กิจกรรมนี้ เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

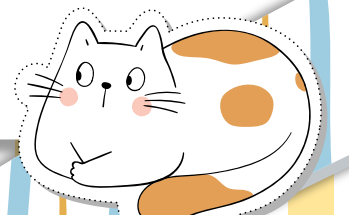
จุดประสงค์

ของกิจกรรมนี้คืออะไร

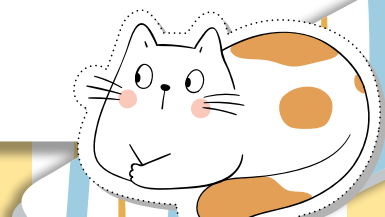
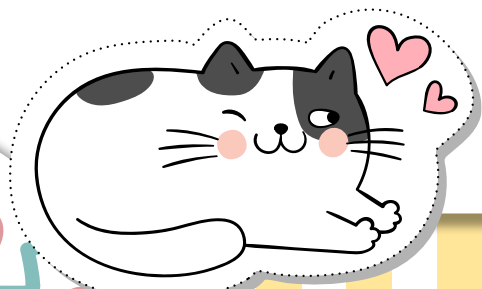
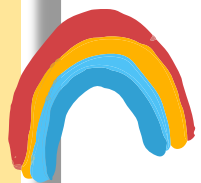
จุดประสงค์

อธิบายหลักการทำงานของรอกเดี่ยว
ตายตัวและรอกเดี่ยวเคลื่อนที่ได้

วัสดุและอุปกรณ์

มีอะไรบ้าง

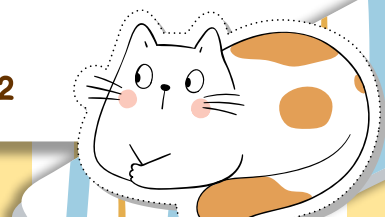
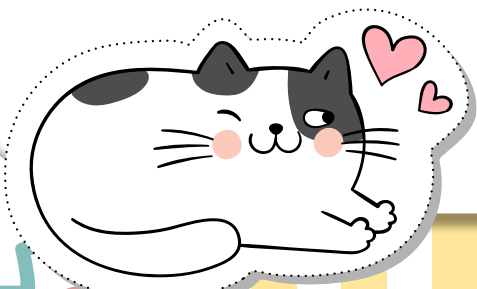

วัสดุและอุปกรณ์

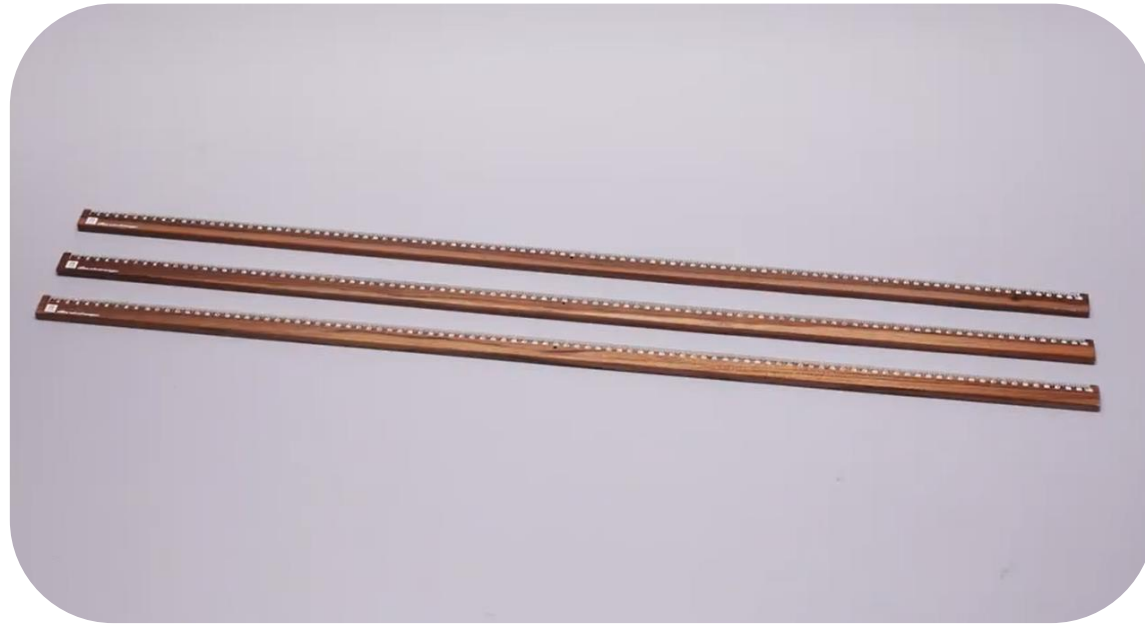
รอก

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

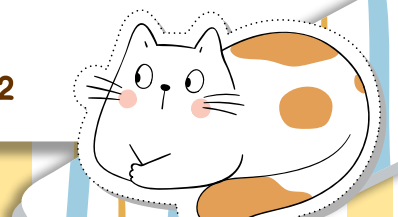
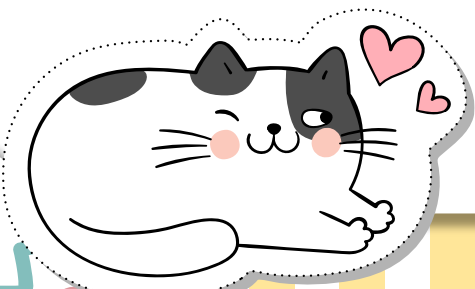

วัสดุและอุปกรณ์

ไม้เมตร

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

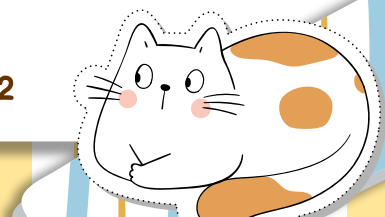
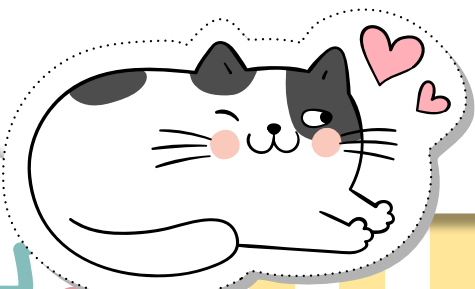

วัสดุและอุปกรณ์

เครื่องชั่งสปริง

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

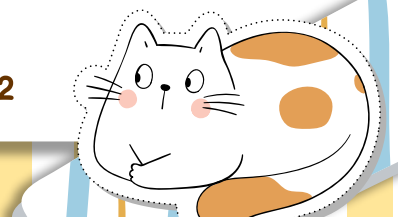
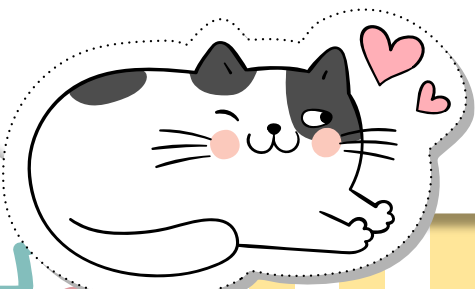

วัสดุและอุปกรณ์

ขาตั้งพร้อมที่จับ

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ สสวท. ม.2

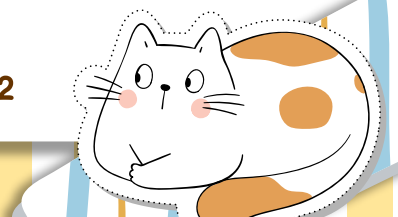
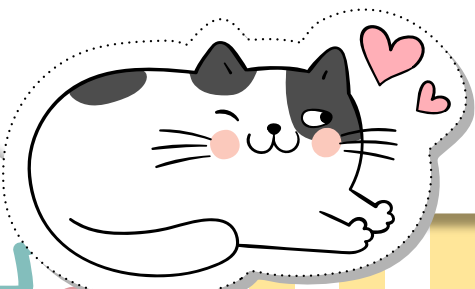

วัสดุและอุปกรณ์

เชือก

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

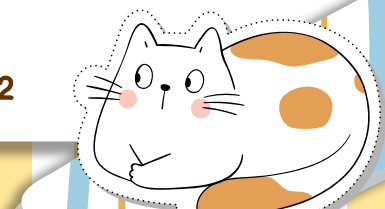
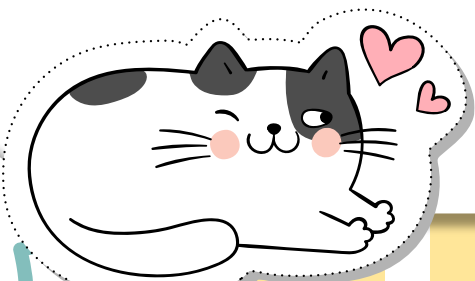

วัสดุและอุปกรณ์

ถุงทราย

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

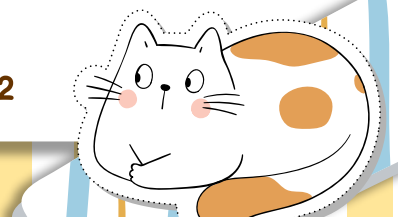
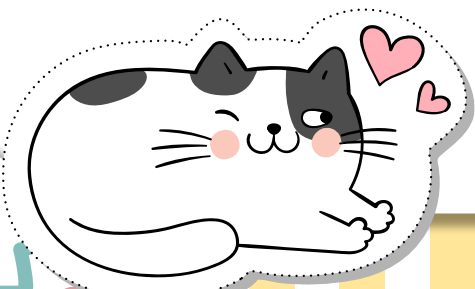

วัสดุและอุปกรณ์

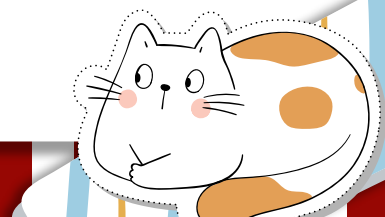
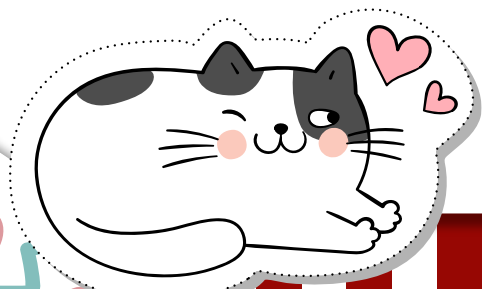
ลวด

Photo by คู่มือครู วิทยาศาสตร์ ส่วท. ม.2

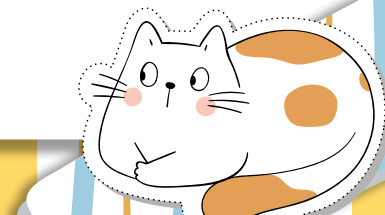
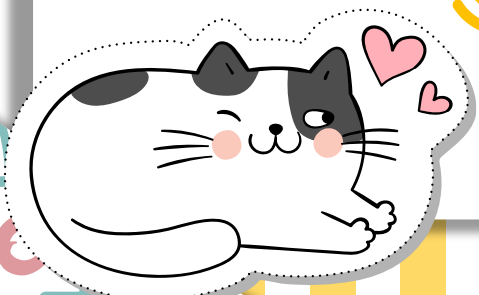
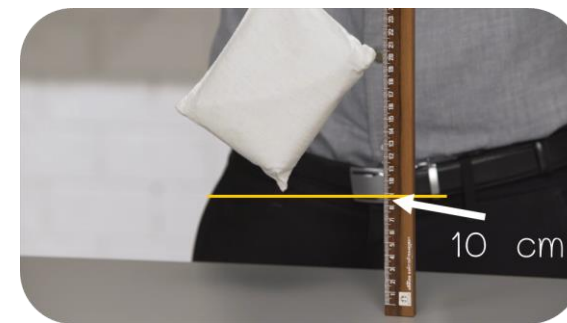
วิธีการดำเนินกิจกรรมมี

ขั้นตอนอย่างไร

ออกแรงดึงถุงทราย

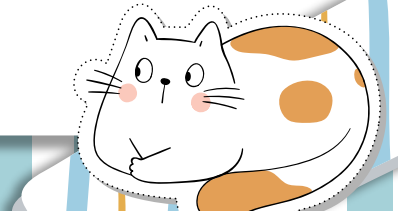
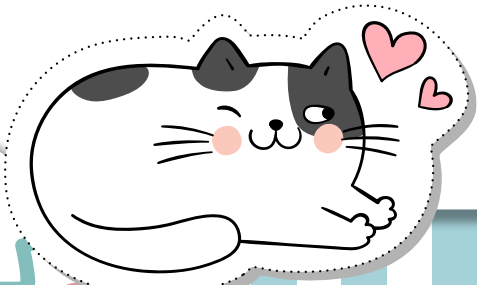
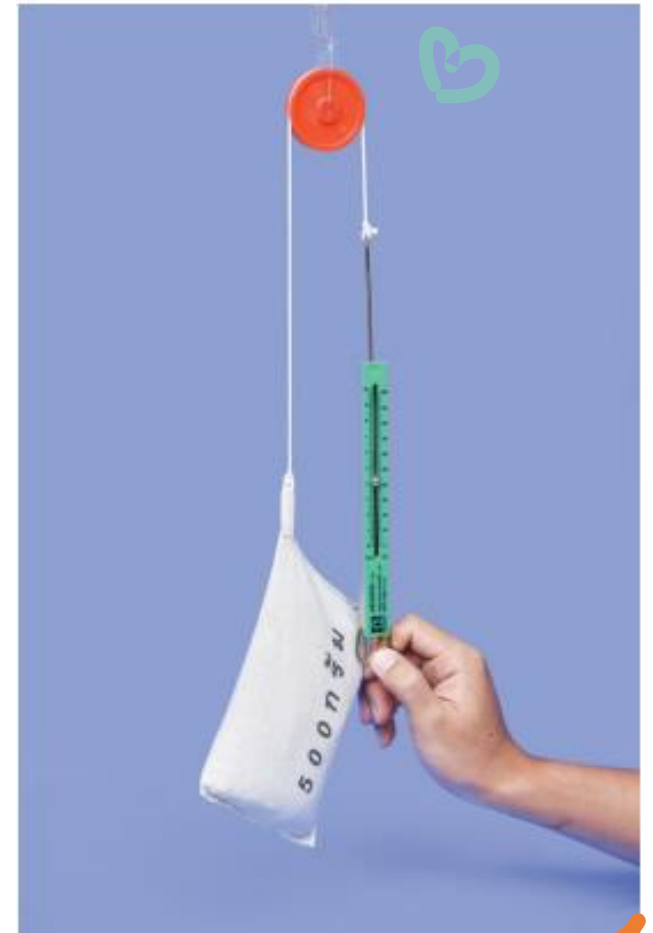
ด้วยเครื่องชั่งสปริงขึ้นในแนวตั้งให้สูงจากพื้น เป็นระยะทาง 10 เซนติเมตร ด้วยความเร็ว คงที่ อ่านค่าของแรงจากเครื่องชั่งสปริงช่วงที่ ถุงทรายกำลังเคลื่อนที่ บันทึกผลลงใน ใบงานที่ 1 ตอนที่ 3

จัดรอกแบบที่ 1

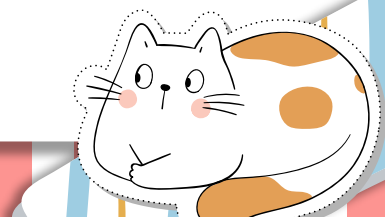
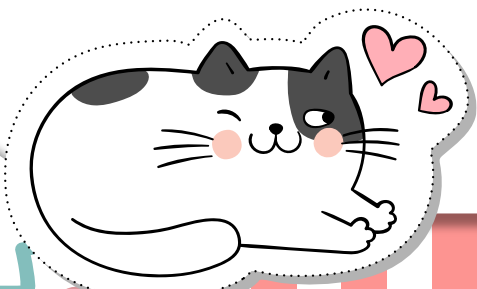
โดยนำลวดเหล็กคล้องกับรอกเพื่อเป็น
แกนหมุน แล้วนำไปแขวนกับขาตั้ง
จากนั้นนำเชือกพาดบนร่องของรอก ให้
ปลายเชือกด้านหนึ่งผูกกับตุ้มน้ำ ส่วน
ปลายเชือกอีกด้านหนึ่งผูกกับเครื่องชั่ง
สปริง ดังภาพ

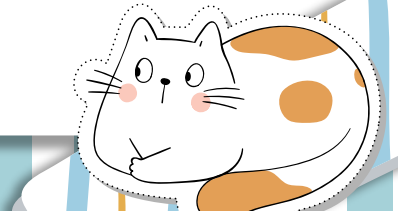
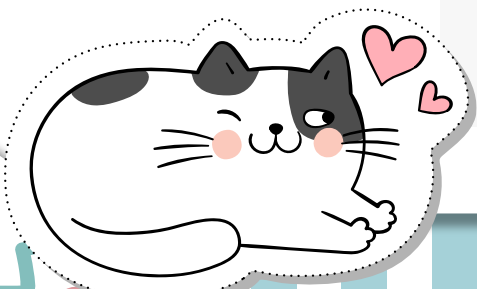
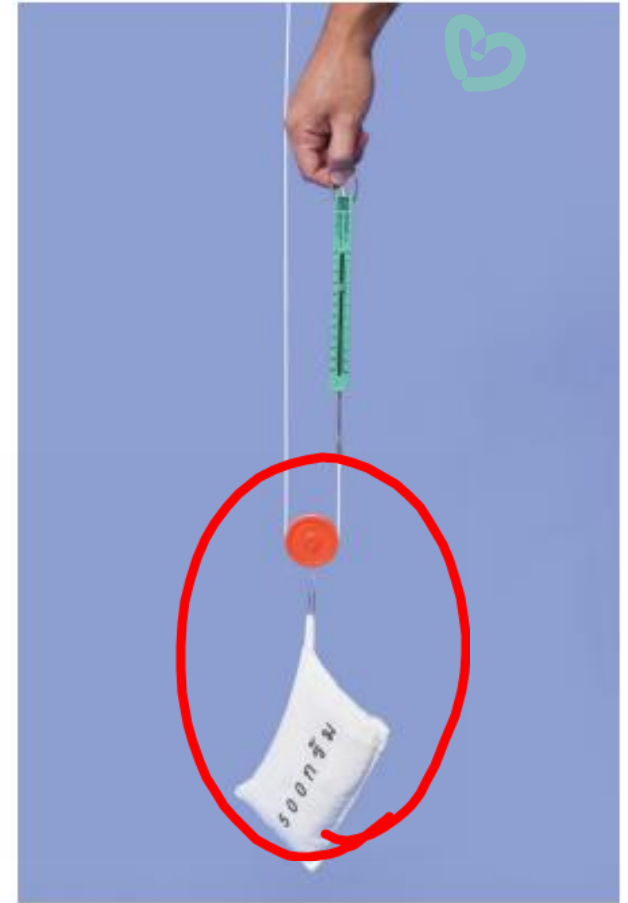
ออกแรงดึง

เครื่องซึ่งสปริงเพื่อให้ถูงทรายเคลื่อนที่ขึ้นในแนวตั้งด้วยความเร็วคงที่เป็นระยะทาง 10 เซนติเมตร อ่านค่าของแรงที่ใช้ดึงเครื่องซึ่งสปริงและวัดระยะที่เครื่องซึ่งสปริงเคลื่อนที่ บันทึกผลลงในใบงานที่ 1 ตอนที่ 3

จัดรอกแบบที่ 2

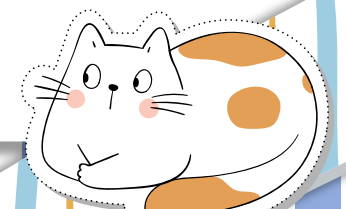
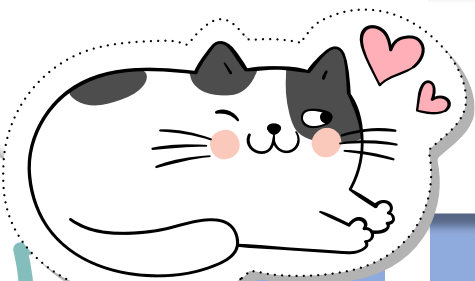
โดยนำลวดเหล็กคล้องกับรอกเพื่อเป็น
แกนหมุน แล้วนำไปผูกกับถุงทราย
จากนั้นนำรอกพาดบนเชือก โดยใช้ปลาย
เชือกด้านหนึ่งผูกกับขาตั้ง ส่วนปลาย
เชือกอีกด้านหนึ่งผูกกับเครื่องชั่งสปริง
ดังภาพ

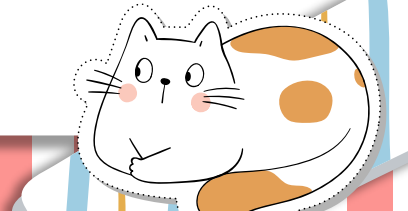
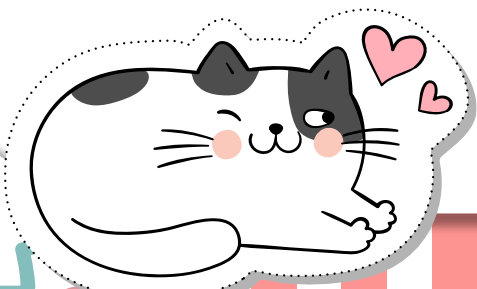
ออกแรงดัง

เครื่องซึ่งสปริงเพื่อให้
ถูกรายเคลื่อนที่ขึ้นในแนวตั้งด้วยความเร็วคงที่เป็น
ระยะทาง 10 เซนติเมตร อ่านค่าของแรงที่ใช้ดึงเครื่อง
ซึ่งสปริง และวัดระยะที่เครื่องซึ่งสปริงเคลื่อนที่ บันทึก
ผลลงในใบงานที่ 1 ตอนที่ 3

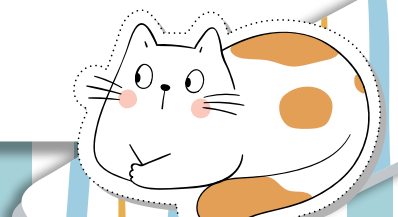
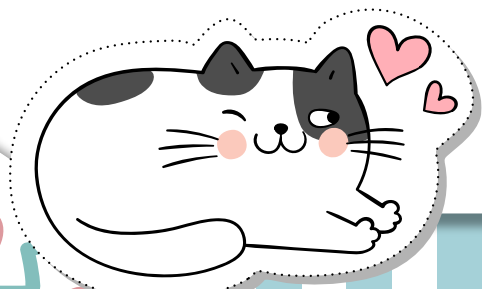

คำนวณและเปรียบเทียบงาน

เนื่องจากแรงที่ใช้ดึงเครื่องซึ่งสปริง ในข้อ 1 3 และ 5 อภิปรายผล

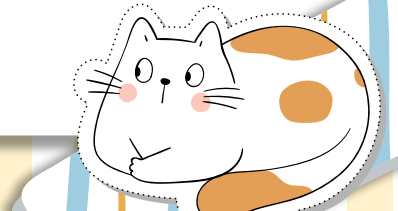
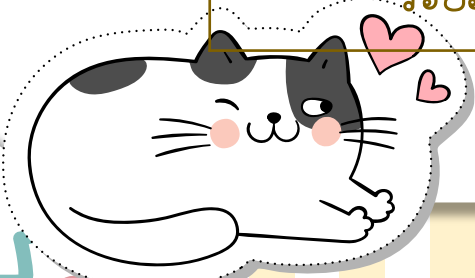

ตารางบันทึกผล

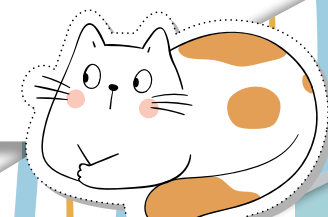
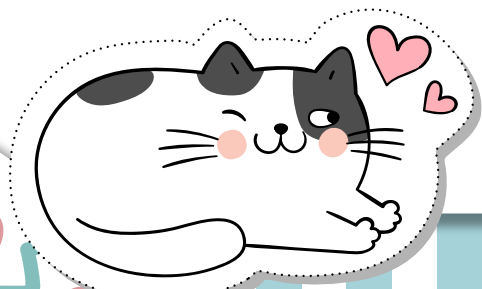

ตารางบันทึกผล

วิธีการดึงถุงทราย	ค่าของแรงที่ใช้ดึง ถุงทราย (N)	ระยะทางที่เคลื่อนซึ่ง สปริงเคลื่อนที่ (m)	<u>งาน (N m)</u>
ดึงถุงทรายในแนวตั้ง ระยะทาง 0.10 m			
ดึงผ่านรอกแบบที่ 1 ระยะทาง 0.1 m			
ดึงผ่านรอกแบบที่ 2 ระยะทาง 0.1 m			

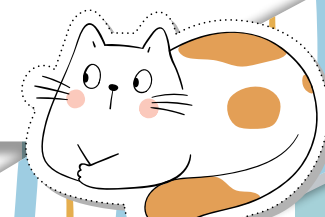
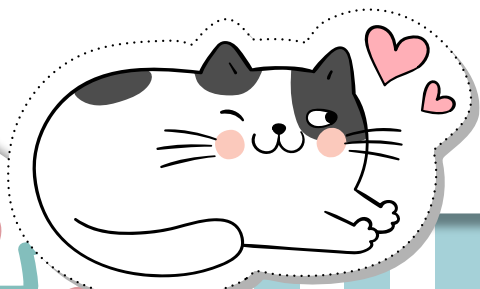

ลงมือทำกิจกรรม

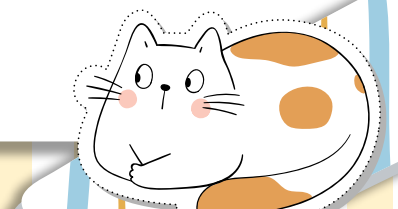
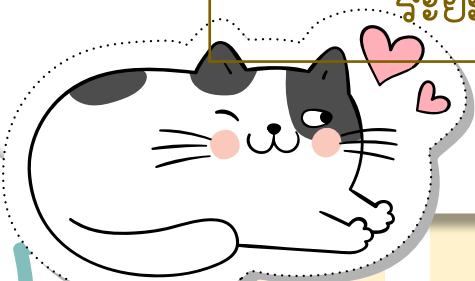

ผลการทำกิจกรรม

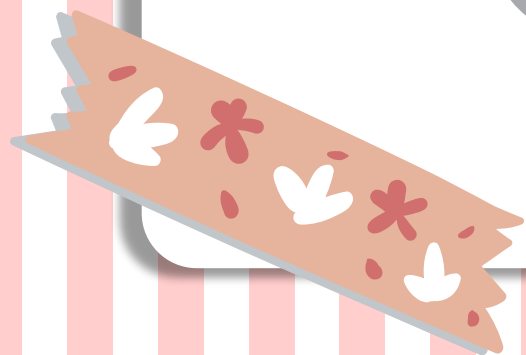
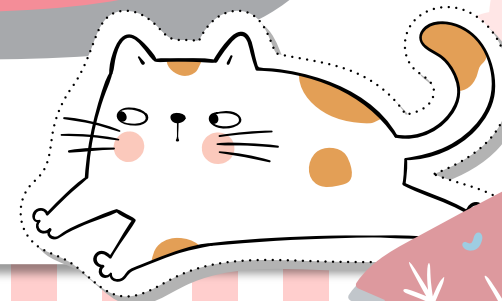
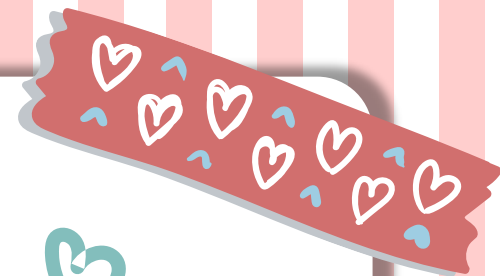
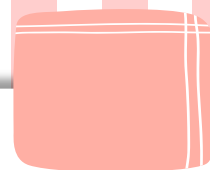

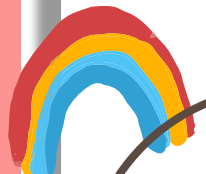
ตารางบันทึกผล

วิธีการดึงตุ้มทราย	ค่าของแรงที่ใช้ดึง ตุ้มทราย (N)	ระยะทางที่เคลื่อนซึ่ง สปริงเคลื่อนที่ (m)	งาน (N m)
ดึงตุ้มทรายในแนวตั้ง ระยะทาง 0.10 m	5	0.1	0.5
ดึงผ่านรอกแบบที่ 1 ระยะทาง 0.1 m	6	0.11	0.66
ดึงผ่านรอกแบบที่ 2 ระยะทาง 0.1 m	3	0.23	0.69

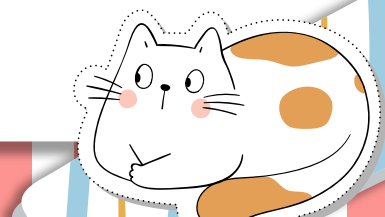
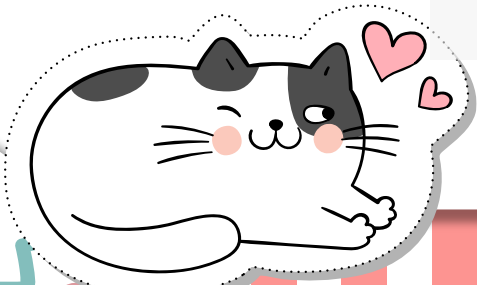

คำถามท้ายกิจกรรม

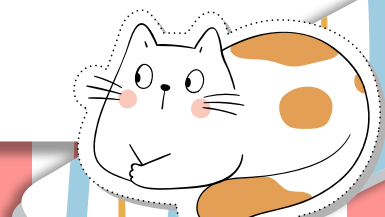
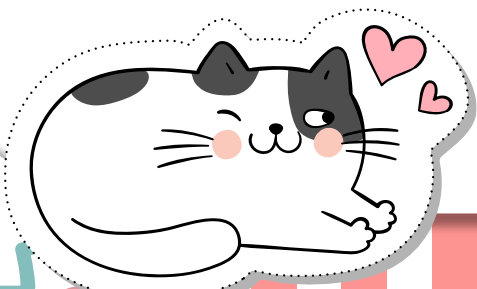

แรงที่อ่านได้จากเครื่องซึ่งสปริงเมื่อตั้ง
อุ้งทรายให้เคลื่อนที่ ในแนวตั้งและตั้ง
ด้วยรอกแต่ละแบบต่างกันหรือไม่
อย่างไร

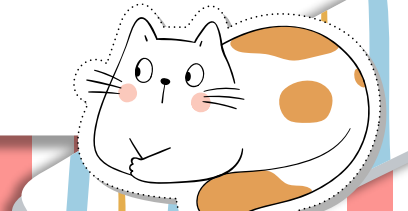
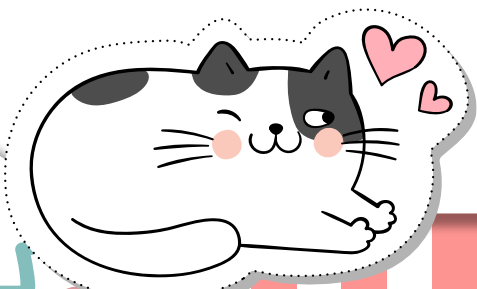
แรงที่อ่านได้จากเครื่องซึ่งสปริงเมื่อดึงถูกรายให้เคลื่อนที่ ในแนวตั้ง
และดึงด้วยรอกแต่ละแบบต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ต่างกัน โดยการดึงถูกรายผ่านรอกแบบที่ 1
ออกแรงเท่ากับดึงถูกรายขึ้นตรง ๆ ในแนวตั้ง
ส่วนการดึงถูกรายผ่านรอกแบบที่ 2 ใช้แรงเป็น
ครึ่งหนึ่งของการดึงถูกรายขึ้นในแนวตั้ง

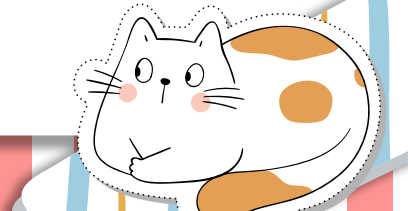
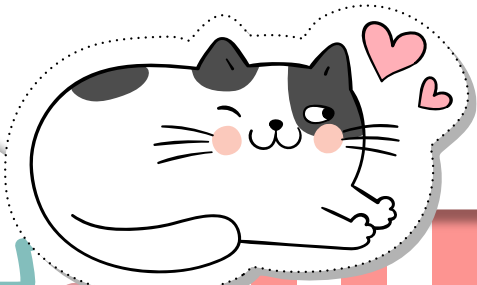

ระยะเวลาที่เครื่องซึ่งสปริงเคิลนอนที่
โนในแต่ละครั้งต่างกันหรือไม่ อย่างไร

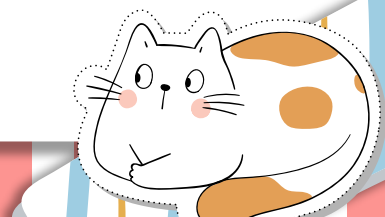
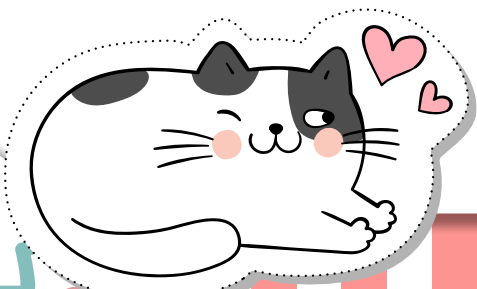
ระยะเวลาที่เครื่องซึ่งสปริงเคลื่อนที่ ในแต่ละครั้งต่างกันหรือไม่ อย่างไร

แตกต่างกัน โดยระยะเวลาที่เครื่องซึ่งสปริงเคลื่อนที่ ในการดึงผ่าน รอกแบบที่ 1 เท่ากับระยะเวลาที่ ฤงทรายเคลื่อนที่ตรงในแนวตั้ง ส่วนการดึงผ่าน รอกแบบที่ 2 ระยะเวลาที่เครื่องซึ่งสปริงเคลื่อนที่จะ เป็นสองเท่าของระยะเวลาที่ฤงทรายเคลื่อนที่

งานเนื่องจากแรงที่ดึงเครื่องซึ่ง
สปริงแต่ละครั้งต่างกันหรือไม่
อย่างไร

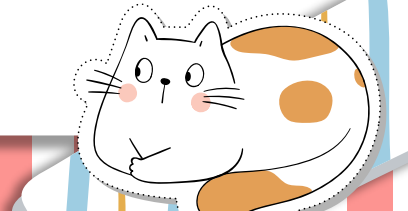
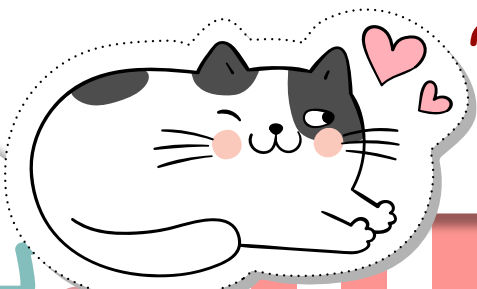

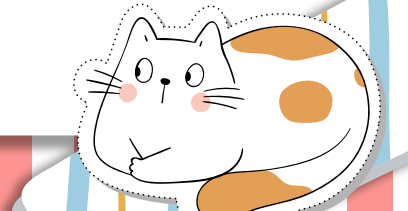
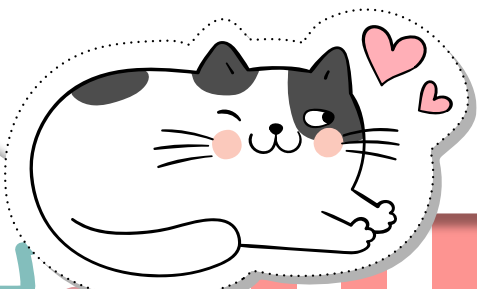
งานเนื่องจากแรงที่ดึงเครื่องซึ่งสปริงแต่ละครั้งต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ไม่แตกต่างกัน โดยในการดึงรอกแบบที่ 2
แรงที่ใช้ดึงมีค่าน้อย ในขณะที่ระยะทางที่เครื่อง
ซึ่งสปริงเคลื่อนที่ได้มีค่ามาก จึงทำให้งานจาก
แรงที่ใช้ในการดึงโดยตรงหรือดึงผ่านรอกทั้ง

สองแบบเท่ากัน

จากกิจกรรมตอนที่ 3
สรุปได้ว่าอย่างไร

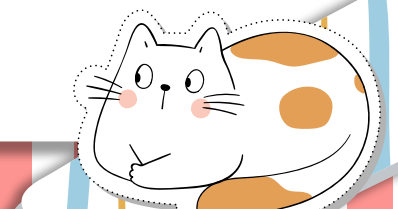
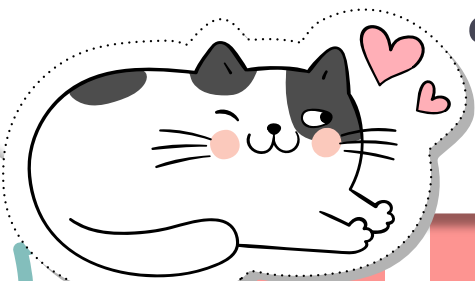

//

งานเนื่องจากแรงที่ดึงเครื่องซึ่งสปริงแต่ละครั้งต่างกันหรือไม่ อย่างไร

รอกแบบที่ 1 ไม่ช่วยผ่อนแรง ส่วนรอกแบบที่ 2
 ช่วยผ่อนแรง โดยแรงที่ใช้จะเป็นครึ่งหนึ่งของแรงที่ใช้
เมื่อดึงถ่วงทรายให้ขึ้นตรง ๆ แต่ระยะทางในการดึง
 จะเป็นสองเท่าของระยะทางที่ถ่วงทรายเคลื่อนที่ได้
 ทำให้งานที่ทำเมื่อดึงถ่วงทรายผ่านรอกเท่ากับงานที่ทำ
 ในการดึงถ่วงทรายขึ้นในแนวตั้ง

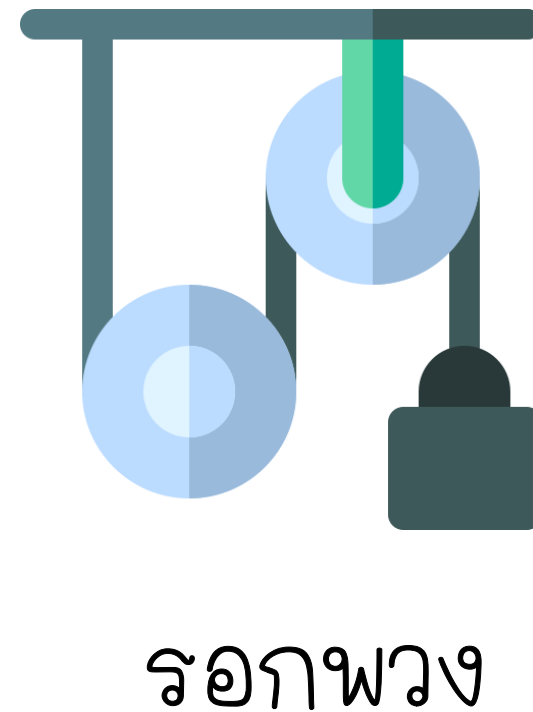
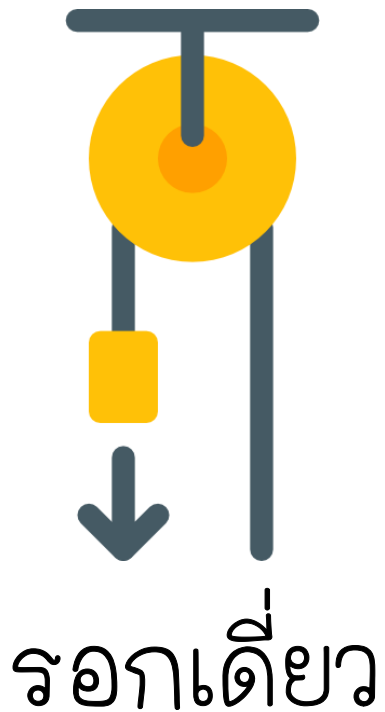

“son”

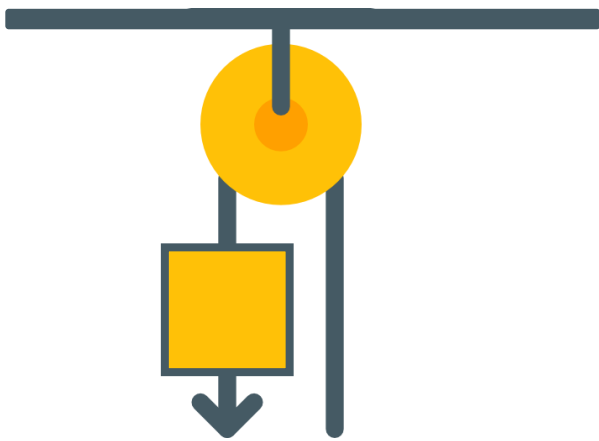
รอก

รอกมี 2 ประเภท คือ รอกเดี่ยวและรอกพวง

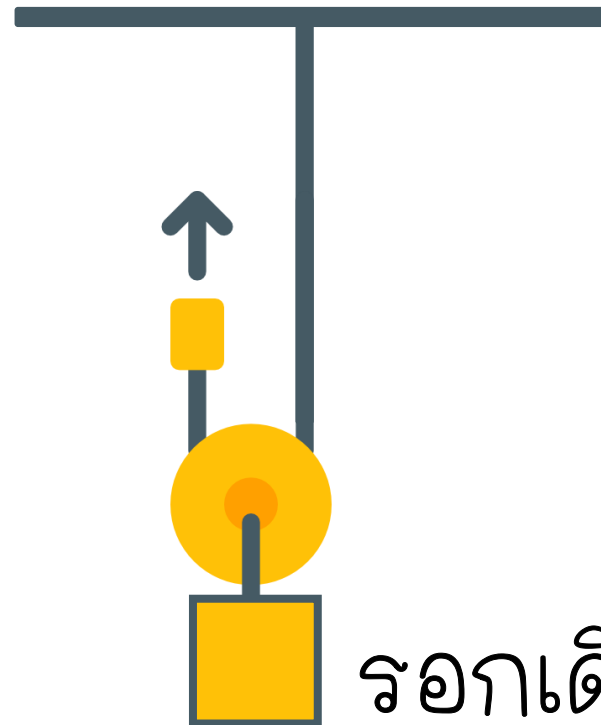

รอก

รอกเดี่ยวมี 2 แบบ คือ รอกเดี่ยวตายตัวและรอกเดี่ยวเคลื่อนที่

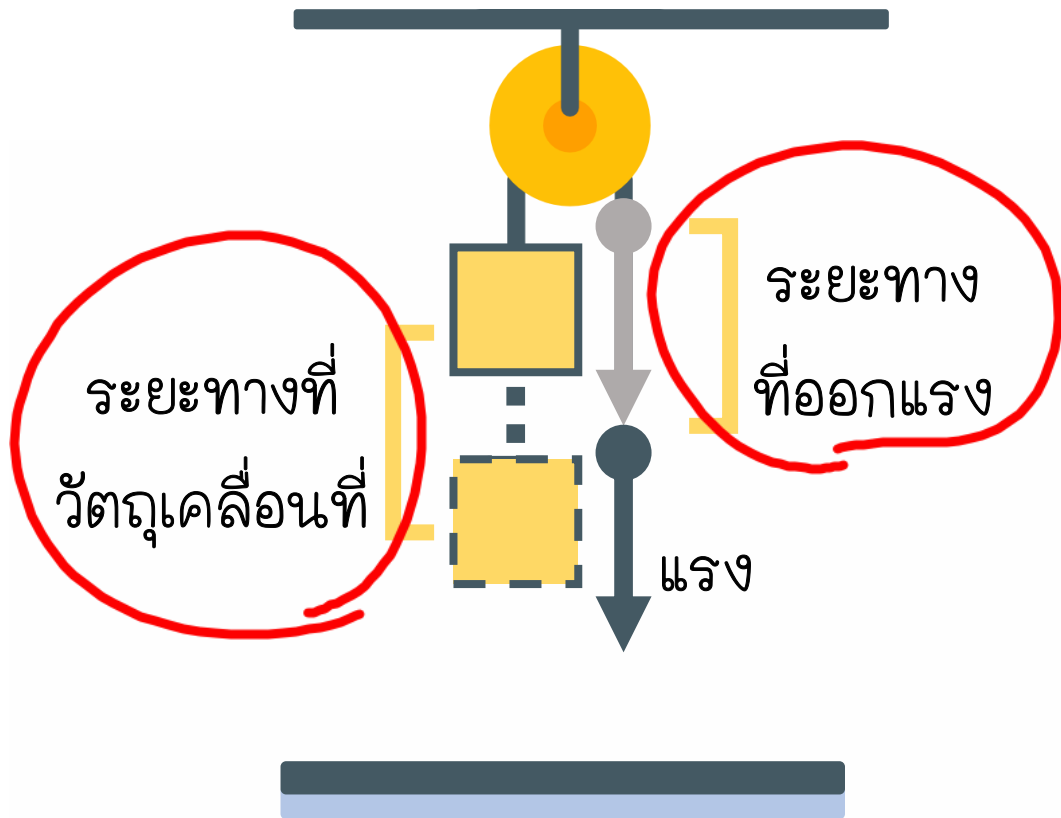
รอกเดี่ยวตายตัว

รอกเดี่ยวเคลื่อนที่

รอก

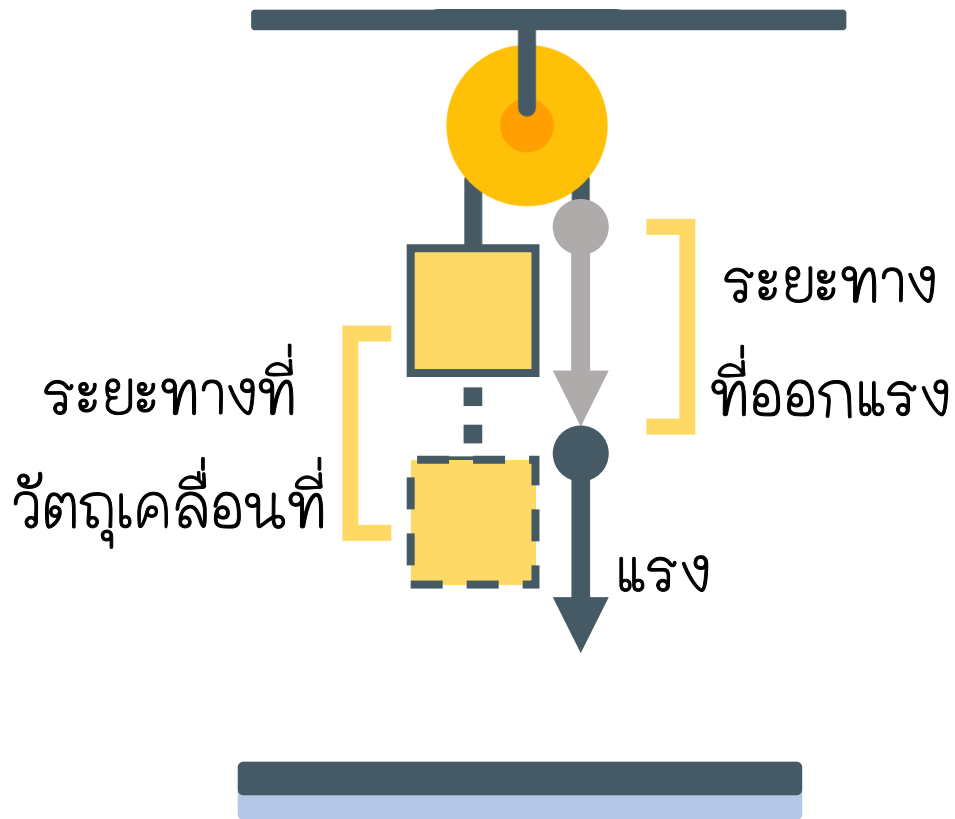
รอกเดี่ยวตายตัว

เมื่อดึงเชือกให้เคลื่อนที่ลงด้วย
ระยะทางค่าหนึ่ง วัตถุจะเคลื่อนที่
ขึ้นด้วยระยะทางที่เท่ากัน แรงที่
กระทำต่อวัตถุจะเท่ากับ
น้ำหนักของวัตถุ

รอก

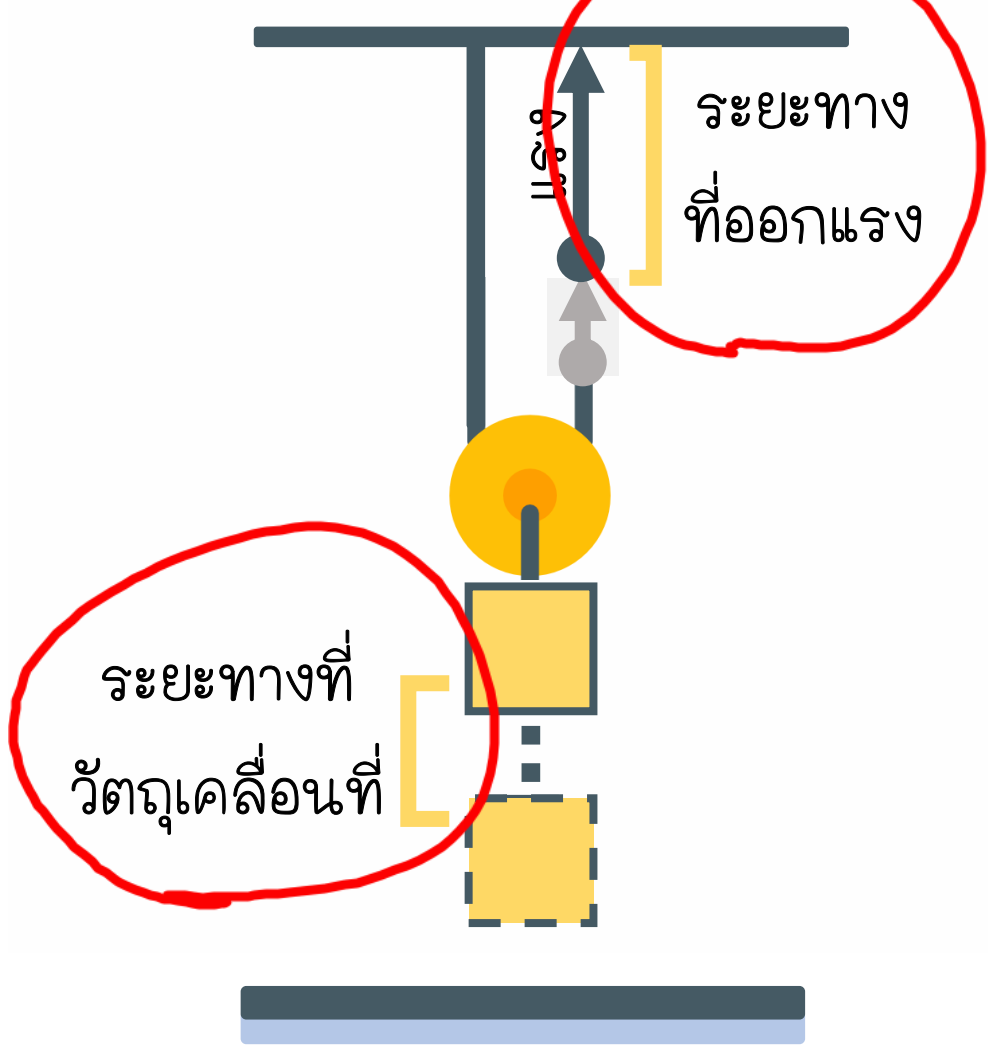
รอกเดี่ยวตายตัว

รอกเดี่ยวตายตัวจึง
ไม่ช่วยผ่อนแรง

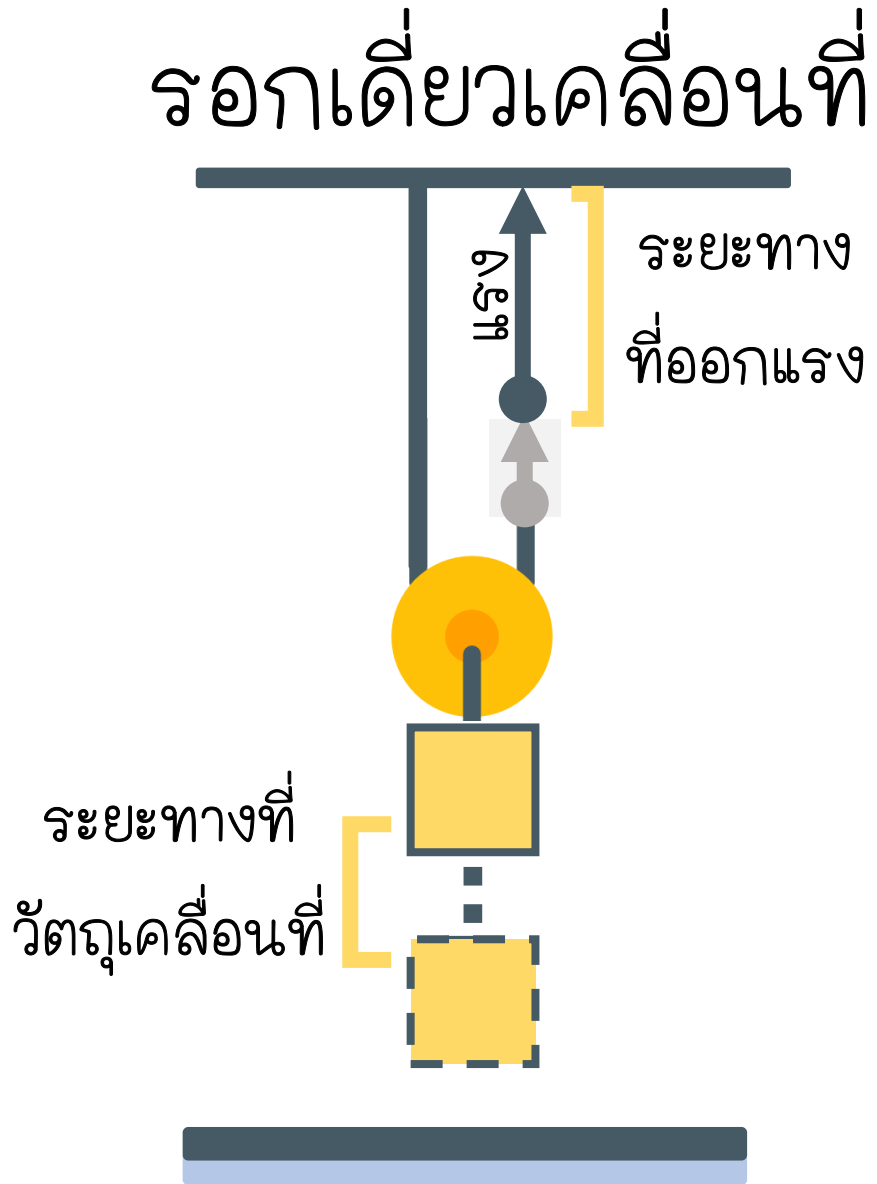
รอกเดี่ยวเคลื่อนที่

รอก

เมื่อดึงเชือกให้เคลื่อนที่ลงด้วยระยะทางค่าหนึ่ง พบว่ามีระยะทางที่ออกแรงมากกว่าระยะทางที่วัตถุเคลื่อนที่ **แรงที่กระทำต่อวัตถุจึงน้อยกว่าน้ำหนักของวัตถุ**

รอก

รอกเดี่ยวเคลื่อนที่
จึงสามารถ
ช่วยผ่อนแรงได้

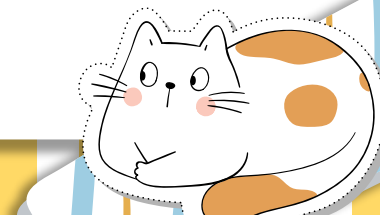
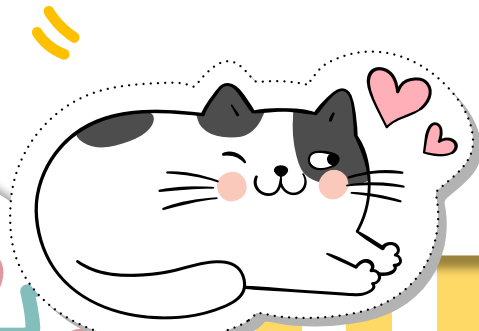

รอกทุกชนิดสามารถช่วยผ่อนแรง ถูกต้องหรือไม่
อย่างไร

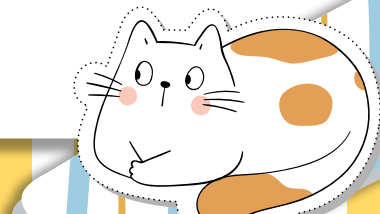
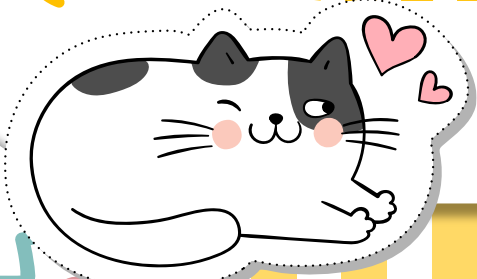
ไม่ถูกต้อง รอกเดี่ยวตายตัวไม่ช่วยผ่อนแรง
แต่ช่วยให้ทำงานได้สะดวกขึ้น

อุปกรณ์ใดยิ่งมีส่วนประกอบของรอกจำนวนมาก
จะช่วยผ่อนแรงได้มาก ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

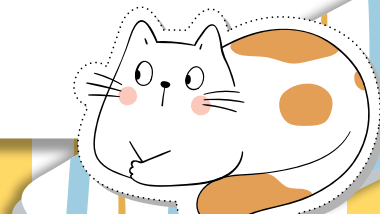
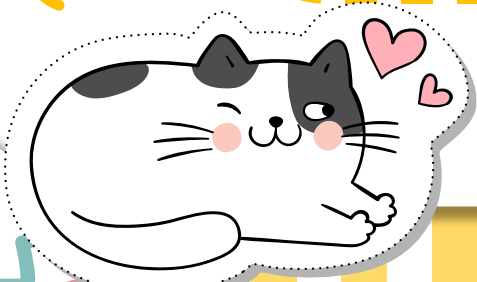
ไม่ถูกต้อง การผ่อนแรงของรอกขึ้นอยู่กับแบบของรอกที่ใช้ รอก
เดี่ยวตายตัวไม่ช่วยผ่อนแรงถึงแม้จะเพิ่มจำนวนรอก แต่รอกเดี่ยว
เคลื่อนที่ช่วยผ่อนแรงได้เมื่อเพิ่มจำนวนรอกมากขึ้นจะช่วยผ่อนแรง
ได้มากขึ้น

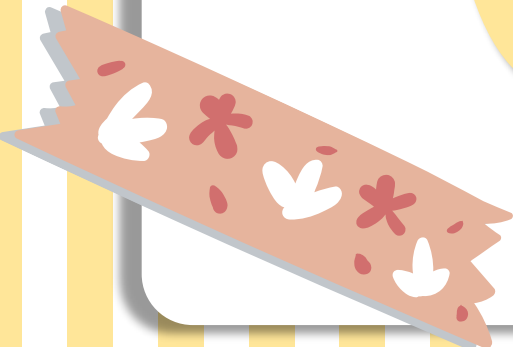
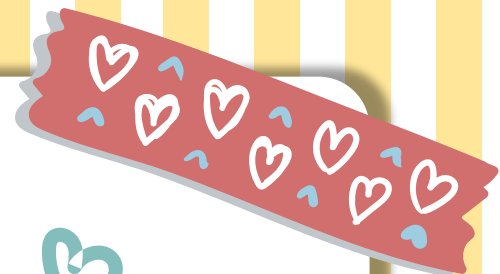
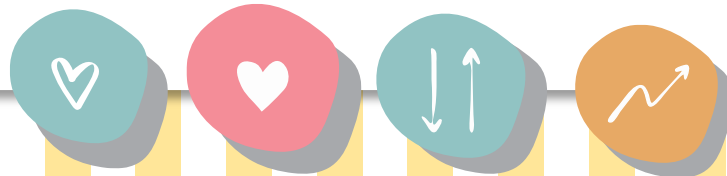
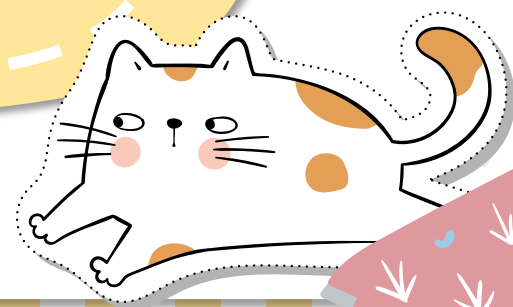

รอกที่มีขนาดรอกหรือล้อยหมุนใหญ่ ช่วยผ่อนแรงได้
มากกว่ารอกที่มีขนาดเล็กถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

ไม่ถูกต้อง ขนาดของรอกไม่มีผลต่อการผ่อนแรงของ
รอก แต่เป็นความเหมาะสมในการติดตั้งเพื่อใช้งานกับ
เชือกหรือโซ่ซึ่งรับแรงในการดึงได้ต่างกัน

สรุปบทเรียน

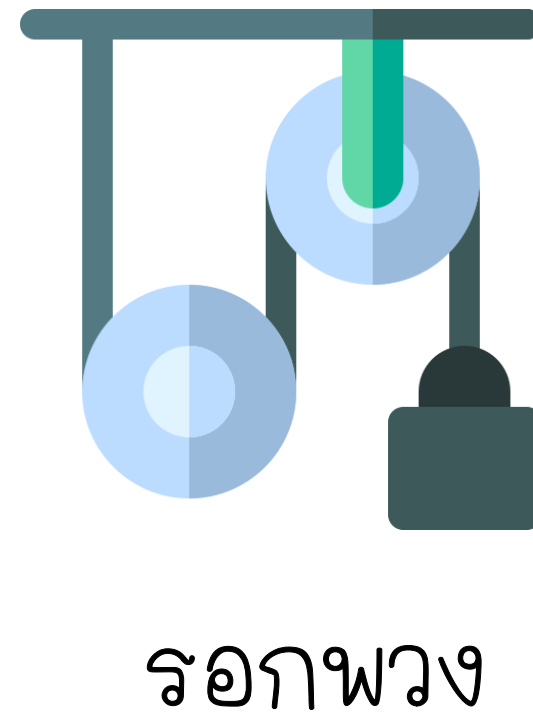
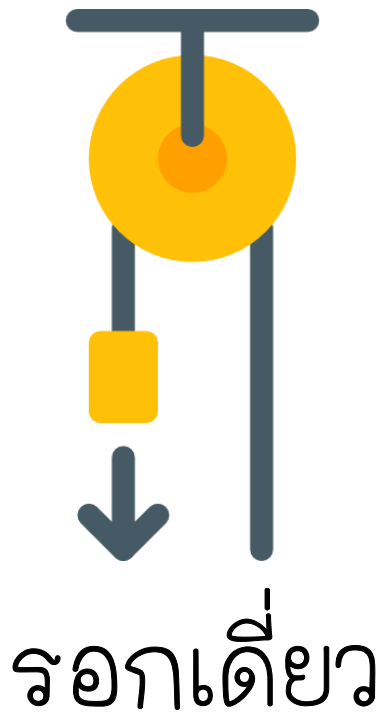

“son”

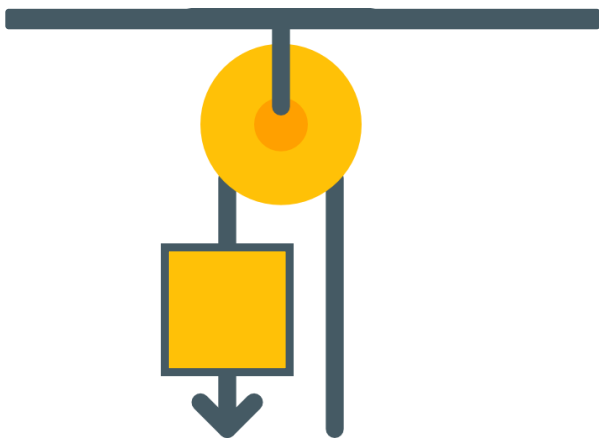
รอก

รอกมี 2 ประเภท คือ รอกเดี่ยวและรอกพวง

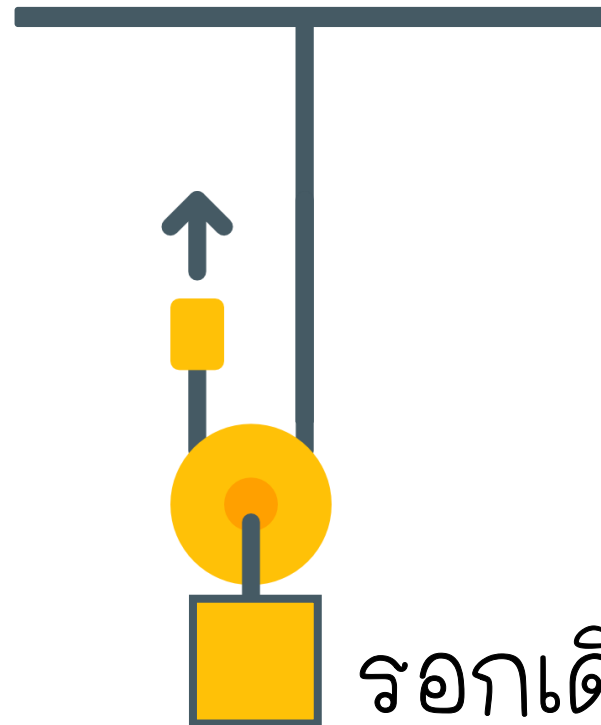

รอก

รอกเดี่ยวมี 2 แบบ คือ รอกเดี่ยวตายตัวและรอกเดี่ยวเคลื่อนที่

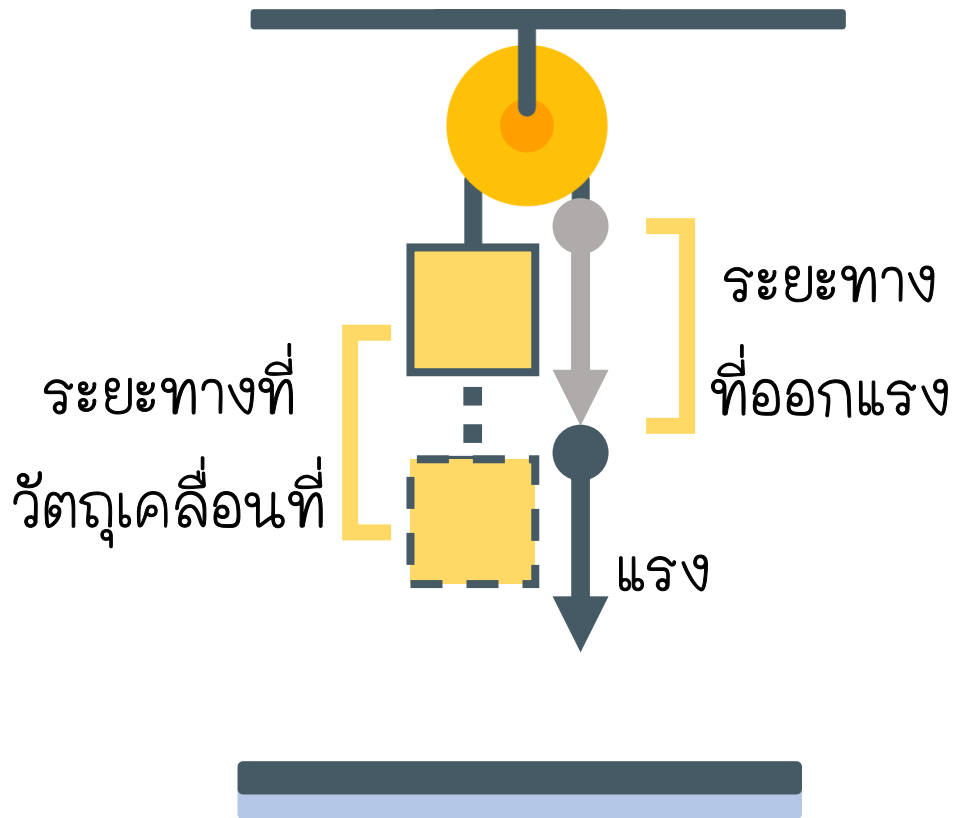
รอกเดี่ยวตายตัว

รอกเดี่ยวเคลื่อนที่

รอก

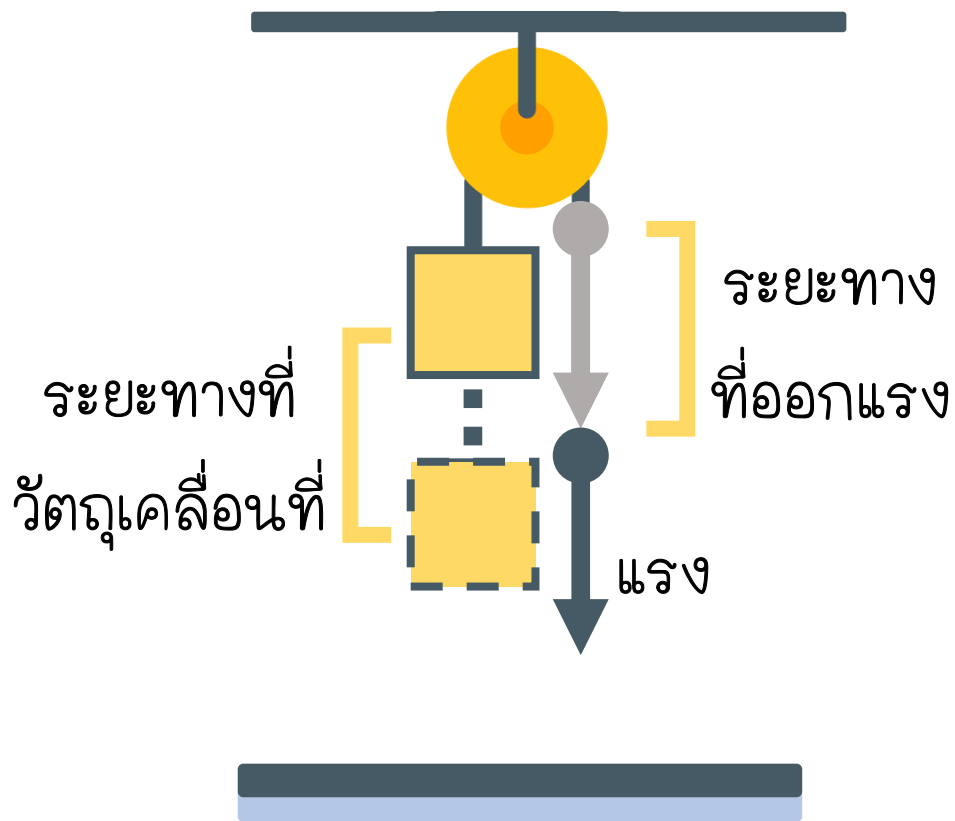
รอกเดี่ยวตายตัว

เมื่อดึงเชือกให้เคลื่อนที่ลงด้วยระยะทางค่าหนึ่ง วัตถุจะเคลื่อนที่ขึ้นด้วยระยะทางที่เท่ากัน **แรง** ที่กระทำต่อวัตถุจะเท่ากับน้ำหนักของวัตถุ

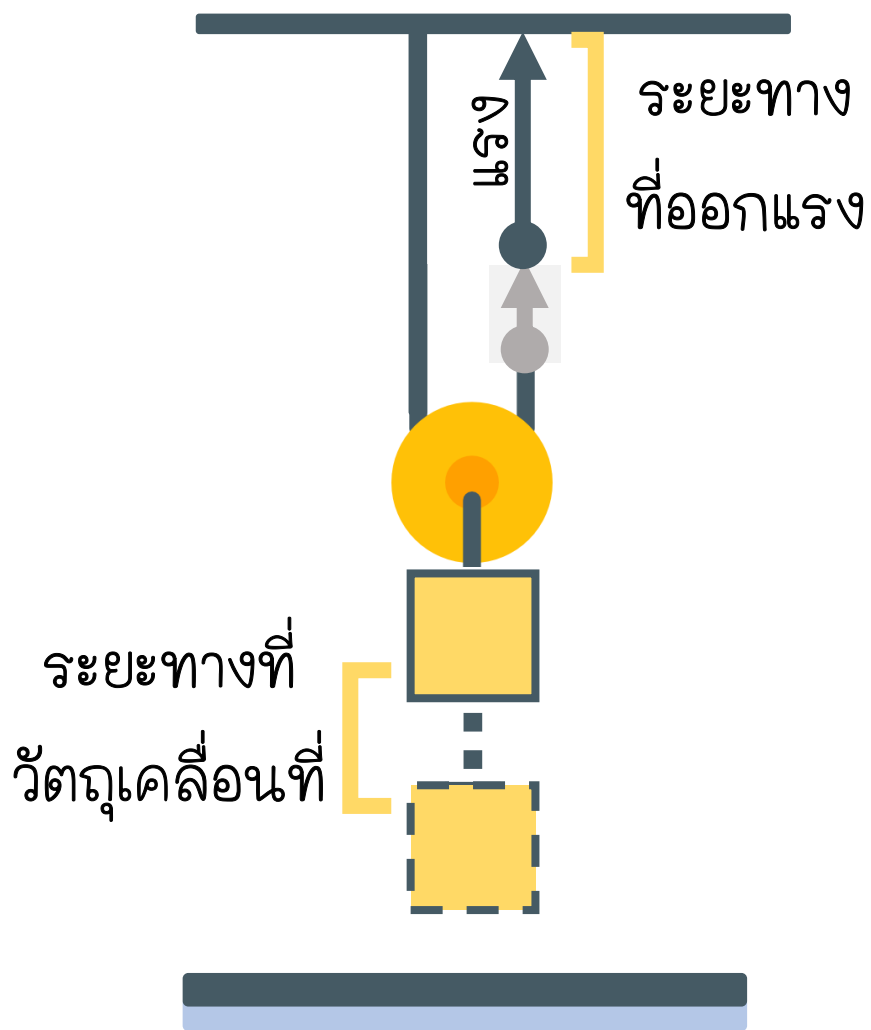
รอก

รอกเดี่ยวตายตัว

รอกเดี่ยวตายตัวจึง
ไม่ช่วยผ่อนแรง

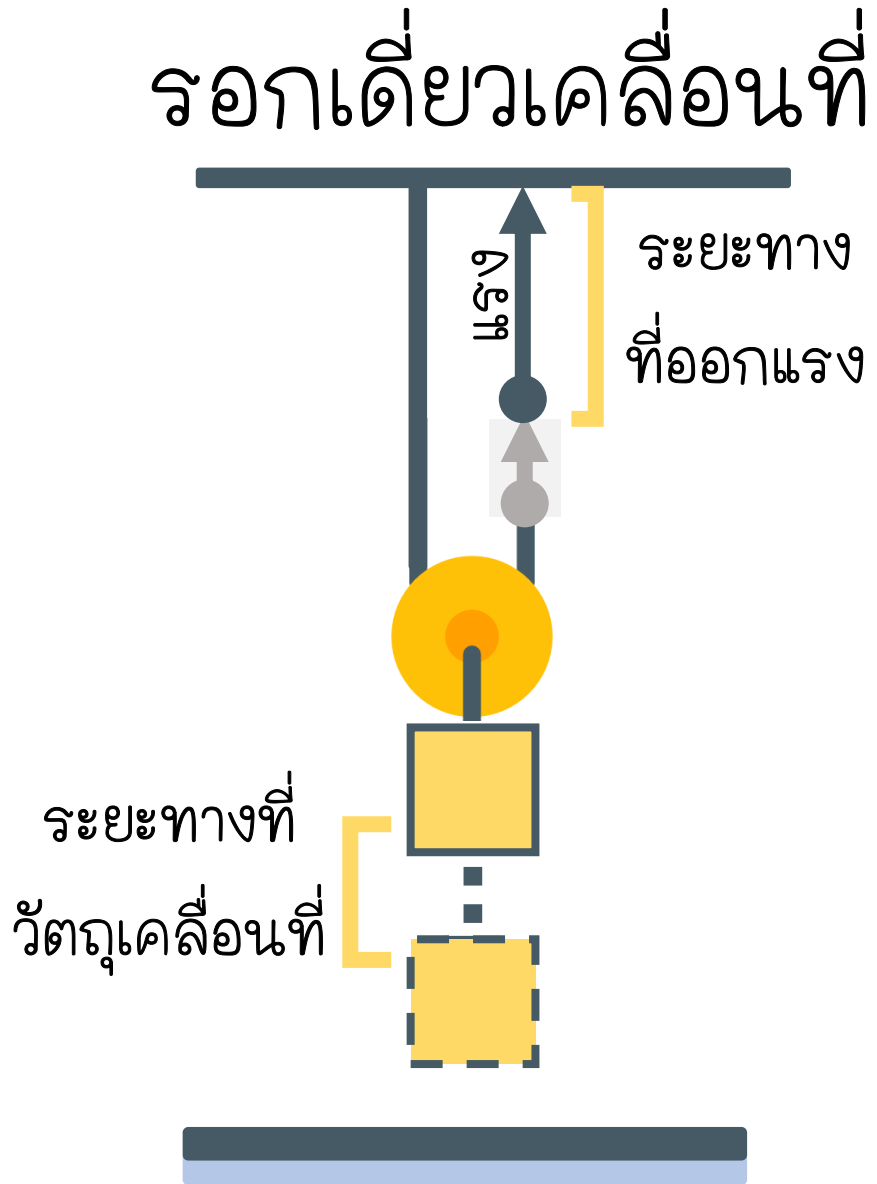
รอกเดี่ยวเคลื่อนที่

รอก

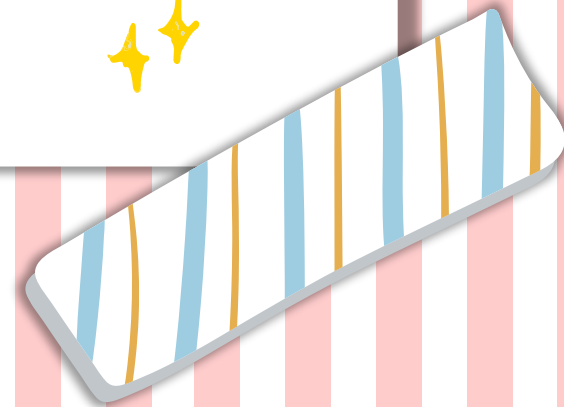
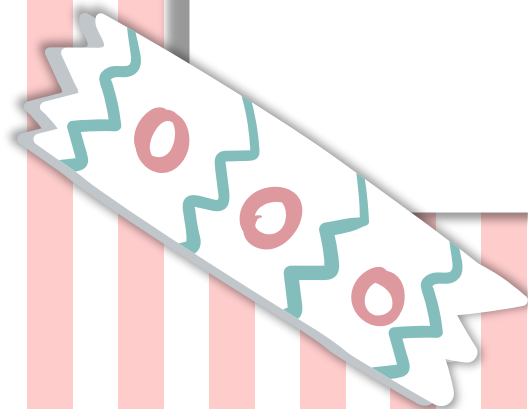
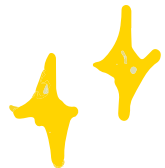
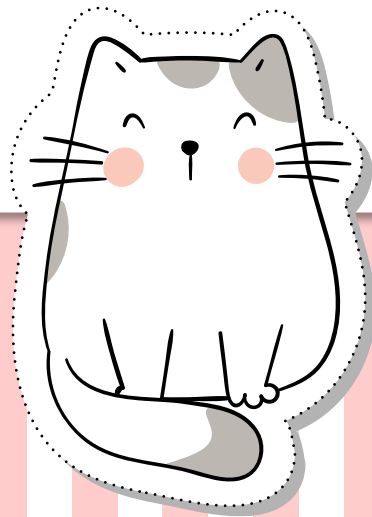
เมื่อดึงเชือกให้เคลื่อนที่ลงด้วยระยะทางค่าหนึ่ง พบว่ามีระยะทางที่ออกแรงมากกว่าระยะทางที่วัตถุเคลื่อนที่ แรงที่กระทำต่อวัตถุจึงน้อยกว่าน้ำหนักของวัตถุ

รอก

รอกเดี่ยวเคลื่อนที่
จึงสามารถ
ช่วยผ่อนแรงได้

บทเรียนครั้งต่อไป

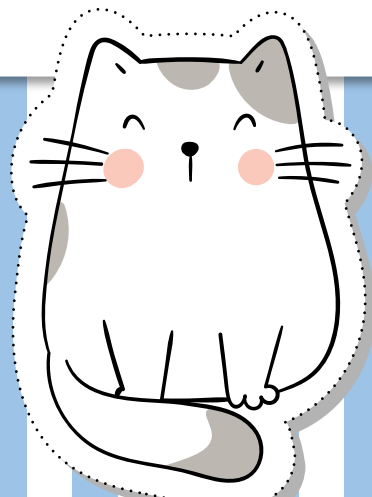

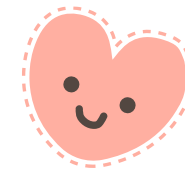
๒ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨

เครื่องกลอย่างง่าย (4) ⚡

✨ ✨ ✨ ✨ ✨

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง เครื่องกลอย่างง่ายทำงานอย่างไร

ใบงานที่ 1 เรื่อง เครื่องกลอย่างง่ายทำงานอย่างไร

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เครื่องกลอย่างง่าย

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

